

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

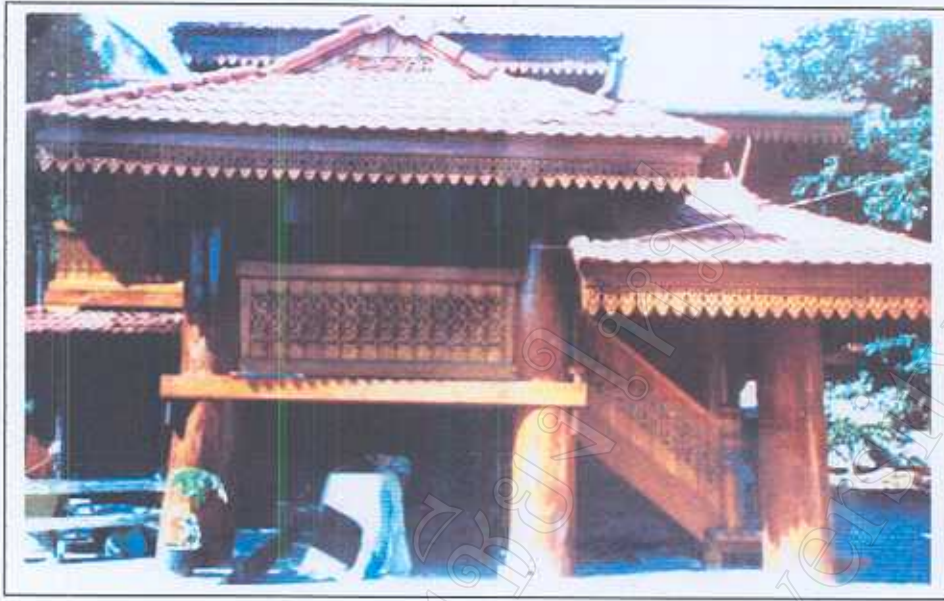
ปัญหาสำคัญที่สุดของประเทศไทยปัจจุบันนี้คือ จำนวนป่าไม้ที่ลดลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะพื้นที่ ป่าไม้ทางภาคเหนือ ส่วนมากจะเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ ซึ่งมีความสำคัญมาก สำหรับการดำรงชีวิตของประชากร จากการสำรวจของกรมป่าไม้พบว่า ในปี 2541 พื้นที่ป่าทางภาคเหนือ เหลือเพียง 45.66 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 43.07 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2525 ซึ่งมีถึง 54.84 ล้านไร่ (วิกฤตป่าต้นน้ำภาคเหนือ, 2543 : 16) ผลสืบเนื่องจากหลายสาเหตุ ซึ่งสาเหตุที่สำคัญคือ การเพิ่มขึ้นของประชากร ซึ่งมีความต้องการในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้แบบไม่สิ้นสุด การบุกรุกที่ดินทำมาหากิน การหาของป่ามาใช้ดำเนินชีวิตประจำวัน เข้าป่าเพื่อล่าสัตว์ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หาของป่าออกมาเพื่อจำหน่ายและยังชีพ เป็นต้น ดังที่ บุญดี ชินนาพันธ์ (2541 : 1) กล่าวว่า จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีความต้องการในปัจจัยสี่เพิ่มขึ้น เกิดผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่ดิน ป่าไม้ แม่น้ำ และลำธาร เพื่อตอบสนองความต้องการของประชากร อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ โชกนุกุล (2531 : 10-11) กล่าวว่า การกระทำของมนุษย์ มีผลในการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ และวัฒนา จันทระเสน (2539 : 2) กล่าวว่า มนุษย์เป็นตัวละครสำคัญในการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งโดยตั้งใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ล้วนเป็นผลทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอยู่ทุกวัน และนับวันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติจะสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะมนุษย์ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นจึงควรหันมาแก้ไขที่ตัวของมนุษย์ทางด้านพฤติกรรมโดยการคอยสอดแทรกให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ทั้งในด้านการรักษา อนุรักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง และการซ่อมแซม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาของป่าไม้จึงจำเป็นต้องเน้นบทบาทของมนุษย์เพื่อคงสภาพของป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ไว้ได้ จากความรู้ของประชาชนที่มีอยู่แล้วในเบื้องต้นนั้น ได้ทราบมาจากหลายทาง ทั้งจากประสบการณ์ของตนเองที่ได้เคยพบ เคยปฏิบัติ จากพ่อแม่ ญาติ พี่น้องที่ได้พูดคุยกัน จากการศึกษาล่าเรียนในโรงเรียน ทั้งจากครู อาจารย์ หรือเพื่อน ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลผู้ที่ผ่านการเรียนรู้จากแหล่งเหล่านี้มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องทรัพยากรป่าไม้เป็นอย่างดี และจะเกิดทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ และการนำมาใช้ซึ่งทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และสามารถบอกเล่าให้ผู้อื่นทราบถึงผลดี ผลเสียของการกระทำที่เขาทั้งหลายได้กระทำไป ดังนั้นผู้ที่มีโอกาสได้เรียนรู้จากทั้ง 3 แหล่งได้มากที่สุด น่าจะเป็นกลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ ซึ่งนักเรียนเหล่านั้นได้

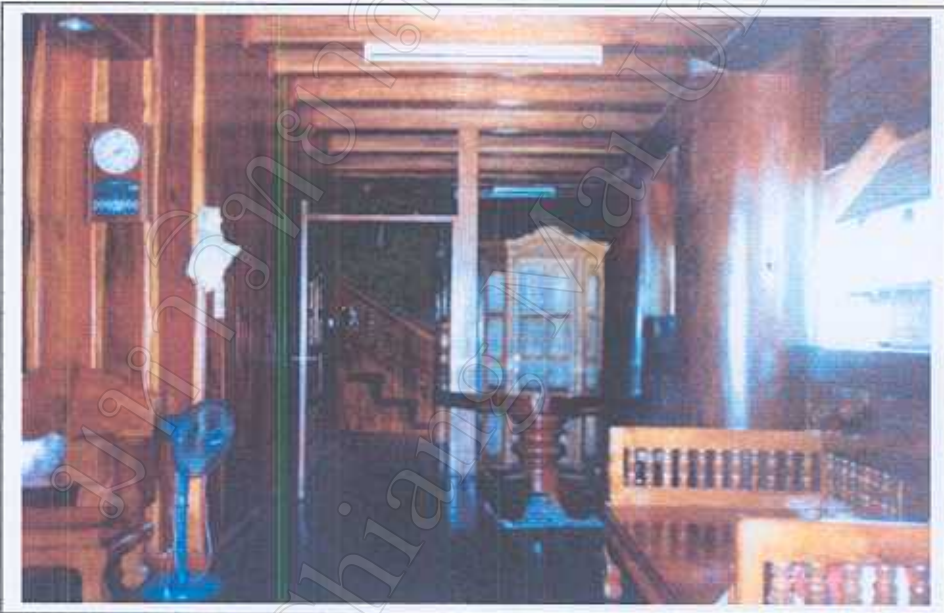
เรียนรู้ถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และนักเรียนเหล่านี้ยังถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศต่อไป ดังนั้นเยาวชนทั้งหลายจะเป็นผู้ช่วยป้องกันดูแลรักษาซ่อมแซม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และจะช่วยลดความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมลงได้ เพราะเยาวชนเป็นวัยที่มีความเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย สติปัญญา ซึ่งรับรู้ได้ถึงถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะจากครอบครัว ชุมชน โรงเรียน และเพื่อนจะเห็นได้ว่ากลุ่มเยาวชนเหล่านั้นนอกจากจะศึกษาวิชาชีพของตนเองแล้ว ยังต้องศึกษาสิ่งแวดล้อมที่ต้องบูรณาการเข้ากับวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้น ดังเช่นสุวรรณิ/ ขวชาติ (2532 : 3) กล่าวว่า นักศึกษา ในระดับนี้จะมียายุอยู่ในช่วง 15 - 18 ปี นับเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เป็นวัยที่มีความเจริญทางร่างกาย และระดับสติปัญญา ตลอดจนมีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะเรียนรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นเกี่ยวกับมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษามาตามมาตรฐาน ISO 14000 โดยให้สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ดังนั้น ในการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมนั้น จะต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหามลพิษและร่วมกันรับผิดชอบในสิ่งที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 1 การทำลายสมดุลย์ทางธรรมชาติ

ภาพที่ 2 การสร้างบ้านค้ำยไม้

ภาพที่ 3 เฟอร์นิเจอร์ตกแต่งบ้านทำด้วยไม้

จากรูปภาพข้างบนนั้น เป็นรูปถ่ายจากหมู่บ้านในเขตอำเภอปง โดยเฉพาะป่าไม้
 ในบริเวณเขตอำเภอปง ซึ่งเป็นอำเภอที่มีความโค้งค้งในเรื่องของการนำไม้ออกมาแปรรูปจำหน่าย
 ใต้หุบดงรับแขก เฟอร์นิเจอร์จากไม้ต่าง ๆ และการสร้างบ้านนิยมใช้ไม้ในการสร้างเพื่อความหรูหรา
 สวยงาม ทั้งนี้ทางอำเภอปงมีการจัด โครงการอนุรักษ์ป่าไม้ขึ้นเป็นประจำ และทางโรงเรียนต่าง ๆ ได้
 มีกิจกรรมที่ให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า ซึ่งมีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ พอสมควร เช่น
 โครงการปำรักษ์น้ำรักแผ่นดิน โครงการเผ่าระวังป่า โครงการฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำ โครงการ

แผ่นดินเขียวจี โครงการ 9 นาที่ 9 ล้านต้น เพื่อสิ้นเกล้าฯ โครงการปลูกต้นไม้เพื่อเฉลิมพระเกียรติฯ กิจกรรมเนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลก โครงการการปลูกป่าอนุรักษ์ โครงการวันรักต้นไม้ เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า เยาวชนในเขตอำเภอปงได้ถูกขัดเกลาจากแหล่งใดบ้าง ในเรื่องของการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของอำเภอของตน จนทำให้เกิดความรู้ ทักษะ และเกิดเป็นผลให้เกิดพฤติกรรมในการใช้และการอนุรักษ์ป่าไม้ของคนให้มีสภาพที่สมบูรณ์

จากสาเหตุข้างต้นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีประเด็นความสนใจในการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับอิทธิพลของการขัดเกลาทางสังคมต่อพฤติกรรมการใช้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของเยาวชนในอำเภอปง จังหวัดพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาสรุปเป็นข้อดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการขัดเกลาทางสังคมเรื่องการใช้และการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในอำเภอปง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการขัดเกลาทางสังคมพฤติกรรมการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเยาวชนในอำเภอปง

จากวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการขัดเกลาทางสังคมต่อพฤติกรรมการใช้ และการอนุรักษ์ป่าไม้ดังต่อไปนี้

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การขัดเกลาทางสังคมต่อพฤติกรรมการใช้และการอนุรักษ์ป่าไม้

การขัดเกลาทางสังคม เป็นการเรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกันของมนุษย์ในสังคม ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการได้รับการศึกษาทั้งทาง โรงเรียน ครอบครัว และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เสริมสร้างเป็นประสบการณ์ เป็นการยอมรับทางด้านทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรม และสามารถทำให้เกิดการคล้อยตามจนกลายเป็นความหลากหลายในการขัดเกลา เป็นเรื่องของการเชื่อมระหว่างบุคคลกับบุคคล และในสังคมให้อยู่ด้วยกันได้ การสั่งสมประสบการณ์และความชำนาญที่ตนเองมีอยู่นี้เพื่อถ่ายทอดสู่รุ่นลูก รุ่นหลานสืบต่อไป

การอบรมให้รู้ระเบียบของสังคมเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องประสบตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ เป็นหลักในการปฏิบัติ ซึ่งทุกคนต้องเรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนที่สังคมกลุ่มนั้น ๆ วางไว้ เพื่อให้มีความสัมพันธ์ต่อกันสามารถจะเกิดขึ้นได้ ฉะนั้นการอบรมให้รู้ระเบียบสังคมจึงเป็นวิธีการถ่ายทอดวัฒนธรรม ทำให้ปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบ และเป็นกระบวนการที่มีอยู่ตลอดเวลาไปจนตลอดชีวิตซึ่งจะขาดไม่ได้ โดยทั่วไปมนุษย์จะเริ่มเรียนตั้งแต่วัยเด็ก โดยเด็กจะเรียนรู้ในการมีส่วนร่วมในชีวิตกลุ่ม และรับเอาคุณค่าของกลุ่มที่เราช่วยด้วยในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่ม

และเมื่อเข้ากลุ่มใดก็จะต้องเรียนรู้กฎเกณฑ์ และคุณค่าของกลุ่มนั้น เป็นการเรียนรู้กฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนใหม่และพัฒนาคุณค่าใหม่ ๆ โดยทั่วไปพ่อแม่จะเป็นผู้อบรมที่สำคัญ เพราะพ่อแม่ได้รับการอบรมมาเช่นกันว่า การเป็นพ่อแม่จะต้องมีบทบาทอย่างไรต่อการเลี้ยงดูบุตร การขัดเกลาทางสังคมเป็นสิ่งทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง กล่าวคือ มีความรู้สึกในลักษณะประจำตัว การขัดเกลาของครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เป็นแบบอย่างให้กับลูกหลานได้ และตัวพฤติกรรมที่พ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย แสดงออกมานั้นจะทำให้เด็กเลียนแบบ หรือสามารถบังคับ และกำหนดพฤติกรรมให้เด็กกระทำตามแบบอย่างนั้น ๆ ได้ เช่น การบังคับให้เด็กกินผัก พฤติกรรมของเด็กก็ต้องตอบสนองด้วยการกินผัก เป็นต้น สามารถรับเอาอุดมคติ คุณค่า และความประพฤติต่าง ๆ ได้ เพราะฉะนั้นการอบรมสั่งสอน จึงเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมมนุษย์และเป็นปัจจัยที่ขาดเสียมิได้ที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง คือ ความรู้สึกว่า คนเป็นคน โดยการอบรมสั่งสอนให้รู้ระเบียบสังคมจะออกมาในรูปแบบดังต่อไปนี้

1. การขัดเกลาโดยตรง (Direct socialization) เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดให้บุคคลนั้น ๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดเอาไว้อย่างถูกต้อง ส่วนใหญ่การขัดเกลาโดยตรงนั้นจะพบเห็นมากในสถาบันครอบครัวเช่น การว่ากล่าวตักเตือน การดูคำ บอกเล่า ชมเชย เป็นต้น โดยจะถือว่าเป็นขั้นพื้นฐานที่ช่วยขัดเกลาให้เรารู้ว่า สิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ หรืออะไรถูกอะไรผิด เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติ และความประพฤติของเด็กเป็นอย่างมาก ส่วนวัดและโรงเรียน จะมีวิชาและการสอนอย่างเป็นระเบียบ ตามวันเวลาที่กำหนดโดยจะเป็นการสอนให้เด็กทราบโดยตรง ให้รู้จักทำอะไรตามวันเวลา และเรียนรู้ในสิ่งที่ทำให้เกิดทักษะ และคุณค่าแก่ชีวิตของเด็ก นอกเหนือไปจากพ่อแม่ผู้ปกครอง

2. การขัดเกลาโดยอ้อม (Indirect socialization) เป็นเหตุการณ์ที่บุคคลนั้น ๆ เกิดจากการเรียนรู้โดยธรรมชาติของเขาเอง เพื่อให้เกิดเป็นการปฏิบัติตามที่เหมาะสม และได้รับการยอมรับจากสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ ตัวอย่างเช่น การที่เราไปงานเลี้ยงใหญ่โตมีอุปกรณ์การกินมากมายและเราไม่ทราบว่าจะใช้ อันไหนก่อนหลัง เราก็สามารถที่จะเรียนรู้จากบุคคลอื่น ๆ ในงานนั้นได้ว่า เขาหยิบอะไรก่อน โดยการใช้มือไหนหยิบแก้ว มีด ช้อน ช้อน ใช้น้ำก่อน เป็นต้น ถ้าเราเป็นคนที่ยพยายามเลียนแบบคนที่ทำถูกต้อง เราจะไม่กระทำสิ่งนั้นผิดหรือไม่ถูกต้อง หรือในกรณีพ่อแม่ เด็กสามารถเลียนแบบการแสดงของพ่อแม่โดยไม่รู้ตัว และเพื่อนกลุ่มเดียวกันก็เหมือนกัน การขัดเกลานั้น จะเป็นตามบรรทัดฐานทางสังคมที่ได้กำหนดเอาไว้ โดยจะมีการคำนึงถึงเรื่องการให้สังคมนั้น ๆ ดำรงอยู่ได้ และทำให้บุคคลทั้งหลายสามารถมีชีวิตอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้

การขัดเกลาทางสังคม เป็นการขัดเกลาให้บุคคลในสังคมนั้น ๆ เกิดความคิด ล้อตาม หรือมีการปฏิบัติในทิศทางเดียวกันกับกฎเกณฑ์ที่สังคมนั้น ๆ ได้กำหนดเอาไว้ซึ่งจะมีพื้นฐานมาจากที่ได้เรียนรู้ จากสถาบันครอบครัว โรงเรียน หรือสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ หรือแม้แต่จะเป็น

การเลียนแบบเพื่อให้รู้ ดังนั้นการเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมเดิมเป็นการสอนวัฒนธรรมไปยังคนอื่น ๆ ได้ การถ่ายทอดวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่สามารถสืบทอดไปได้หลายชั่วอายุคน ไปสู่รุ่นลูก รุ่นหลาน สืบต่อไป การถ่ายทอดดังกล่าว เรียกว่า การขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

ตัวแทนของการขัดเกลาทางสังคมโดยหลักการใหญ่ ๆ แล้วจะประกอบด้วย

1. สถาบันครอบครัว (Family) เป็นสถาบันแรกที่มนุษย์ทุกคนในสังคมจะต้องได้รับการขัดเกลา ถือว่าเป็นสถาบันพื้นฐานในการอบรมป็นิสัย และพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ตั้งแต่เด็กกำเนิดขึ้นมา พ่อ แม่ จะคอยอบรมและแนะนำอย่างใกล้ชิด สอนกันตรง ๆ ว่าอะไรดีไม่ดี อะไรควรไม่ควร และจะมีความผูกพันซึ่งกันและกัน ซึ่งสามารถเป็น **การกำหนดให้เกิดพฤติกรรม และการแสดงออกของผู้ที่ถูกขัดเกลาได้** เช่น การเป็นแม่ที่ดีของแต่ละชนชั้นแตกต่างกัน ชนชั้นกลาง แม่เน้นเรื่องการเข้าใจและให้ความรักเด็ก พยายามให้เด็กมีความสุข ความพอใจ สอนให้เด็กรักความก้าวหน้า ซื่อสัตย์ รักความสะอาด รักคุณธรรมต่าง ๆ ฯลฯ แต่ชนชั้นยากจน จะไม่คำนึงถึงความสะอาดและไม่ได้ถ่ายทอดคุณธรรมต่าง ๆ เพราะพ่อแม่มีปัญหาหรือ ขบคิดแต่เรื่องความอยู่รอดไปวัน ๆ เป็นต้น

2. สถาบันการศึกษา (Schools) เป็นเสมือนกับบ้านหลังที่สองของเด็ก สถาบันที่เด็กได้รับการศึกษา เรียนรู้วิชาการและเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งจากครู เพื่อน และกิจกรรมที่ทางโรงเรียน จัดขึ้น และยังถือว่าเป็นสถานที่ให้เขาฝึกทักษะ ประสบการณ์เมื่อเขาพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต เพราะเด็กสมัยใหม่ส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนยาวนานกว่าที่อื่น ๆ และระยะเวลาในการศึกษา ยาวนาน และสูงขึ้น เพราะพ่อ แม่จะส่งเสริมให้เรียนมากที่สุดเพื่อความก้าวหน้าของชีวิต โรงเรียน จึงมีโอกาสมหึลลอมและกล่อมเกลายุบนิสัยของเด็กได้ไม่ยาก ดังนั้นสถาบันการศึกษาก็นับว่าเป็น สถาบันที่ต้องใส่ใจในเรื่องการขัดเกลาทางสังคมให้แก่เด็กนักเรียนให้มาก เพราะถือว่าเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลอย่างมากในการพัฒนานุคลิกภาพรองจากสถาบันครอบครัว

3. กลุ่มเพื่อน (peer group) เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลอย่างหนึ่งเช่นกัน และบุคคลนั้น จะได้รับการเรียนรู้ซึ่งกันและกันจากกลุ่มเพื่อน เพื่อให้อยู่ร่วมกันในกลุ่มและสังคมของเขาได้จะ สังเกตได้จากปัจจุบันนี้ ส่วนใหญ่แล้วเด็กจะยึดเอาเพื่อนเป็นแนวทางปฏิบัติหรือตามเพื่อน และจะต้องมีการแสดงออกให้เป็นที่ยอมรับของคนอื่น ให้มีความคล้ายคลึงกัน ร่วมมือกันและสามารถเข้า กับผู้อื่นได้

ความสามารถในการเรียนรู้ (Capacity to learn) มนุษย์จะได้รับการการอบรม ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ระหว่างที่ยังช่วยตัวเองไม่ได้ และความสามารถของแต่ละคนก็แตกต่างกันไป ซึ่งมนุษย์มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ยิ่งระยะเวลายาวนานขึ้นเท่าไร มนุษย์ก็สามารถเรียนรู้ได้ มากขึ้นด้วย มนุษย์มีภาษาเป็นของตัวเองดังนั้นจึงสามารถอบรมสั่งสอนและเรียนรู้กันได้ สามารถ

สร้างความคิด อ่านรวบรวมความรู้ ทักษะคิด แบบของความประพฤติก และถ่ายทอดต่อไปยังผู้อื่น (Broom and Selznick, 1971)

ในการศึกษาแนวคิดครั้งนี้ สามารถนำมาอธิบายได้ว่า คนที่ผ่านการขัดเกลาทางสังคมมาแล้ว ไม่ว่าจะผ่านทางด้านไหนก็ตามจะทำให้เกิดความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมทางด้านนั้น ๆ ในทางที่ตนเองได้รับเสมอ เช่นเดียวกับด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ ถ้าเยาวชนได้ผ่านการขัดเกลาจากครอบครัว โรงเรียน และประสบการณ์ของตนเองแล้ว จะทำให้เยาวชนเหล่านั้น มีพฤติกรรมในการอนุรักษ์ป่าไม้ที่ได้ถูกขัดเกลาตามเช่นนั้น ดังที่ได้พบเจอกันบ่อย ๆ จากการที่เยาวชนร่วมกันปลูกต้นไม้ ในสื่อโทรทัศน์ที่แสดงให้เห็น เยาวชนได้แสดงออกถึงการอนุรักษ์ป่าไม้ ทั้งต้นไม้ ต้นน้ำ จากสถิติการเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ จำนวนของเยาวชนมีให้เห็นว่า เกิดพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ขึ้น ดังนั้น ถ้าการขัดเกลาทางสังคมนี้ถูกปลูกฝังให้เด็กมีความรัก ห่วงเห่น และให้ความสำคัญต่อทรัพยากรป่าไม้ เพราะทรัพยากรป่าไม้ในหมู่บ้านเรานี้เป็นของทุกคน ดังนั้นทุกคนจึงมีหน้าที่หลักสำคัญในการร่วมกันดูแลและรักษาป่าไม้ให้คงอยู่กับเราตลอดไป ดังที่ได้ทราบกันคืออยู่แล้วว่า ทรัพยากรป่าไม้นั้นเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในด้านจิตใจ และยังจะช่วยรักษาให้ระบบนิเวศของโลกเราสมดุลย์ตามไปด้วย ดังนั้นการขัดเกลาทางสังคมจึงมีส่วนสำคัญมากที่จะก่อสร้างความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมการแสดงออกในการใช้และการอนุรักษ์ป่าไม้ของตนเอง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเยาวชนที่มีความสนใจในการอนุรักษ์ที่กระทำจนเกิดเป็นนิสัย โดย ชัยยุทธ คาผา (2534) พบว่าระยะเวลาของการขัดเกลาจนเกิดเป็นนิสัยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการปรับตัวของวัยรุ่น ซึ่งถือว่า วัยรุ่นหรือเยาวชนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญต่อการปรับตัวจนเกิดเป็นนิสัยของตัวเอง ซึ่งพฤติกรรมของเด็กส่วนมากแล้วจะดูจากพ่อแม่เป็นแบบอย่าง และได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาและบุคลิกภาพของเด็ก Child Development and Personality เขาพบความสัมพันธ์ ระหว่างพ่อ แม่กับเด็กในแง่ที่พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่เหมาะสม มีบทบาทสำคัญในการกำหนดความรู้สึกรับชอบในตัวเด็ก ในเชิงทฤษฎีนั้น พัฒนาการของ Super ego ในตัวเด็กขึ้นอยู่กับความรู้สึกรับชอบและมาตรฐานทางศีลธรรมของพ่อแม่ ตลอดจนวุฒิภาวะและความมีเหตุผลของพ่อแม่ด้วย และการที่เด็กจะรับเอามาตรฐานทางศีลธรรมและค่านิยมต่าง ๆ จากพ่อแม่ได้ก็โดยการเลียนแบบกับตัวอย่างที่ดี Identification and Modeling อาจกล่าวได้ว่า บทบาทของพ่อแม่เป็นส่วนสำคัญที่จะสามารถกำหนดพฤติกรรมของเด็กให้รู้ผิด ชอบ ชั่ว ดีได้ และส่วนใหญ่แล้วพฤติกรรมกรเลียนแบบของลูกจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับพ่อแม่ เพราะเกิดจากการเลียนแบบและความใกล้ชิด และยังพบว่าบทบาทการสอนของครูก็มีอิทธิพลต่อเจตคติของนักเรียน โดยในเรื่องเจตคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของเด็กจะมีอิทธิพลต่อเจตคติ

ของนักเรียน คือ การสอนของครู การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน และสิ่งร่ำภายนอก เช่น ภาพยนตร์ เป็นตัว
 การสำคัญที่ส่งผลถึงเจตคติของนักเรียน และองค์ประกอบสำคัญยิ่งที่จะเป็นตัวเปลี่ยนแปลงเจตคติ
 ของนักเรียนนั่นคือ การได้มีส่วนร่วมในการช่วยแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการถ่ายทอดจาก
 บรรพบุรุษนั่นเอง ถือว่าเป็นอีกอิทธิพลหนึ่งที่มีส่วนทำให้กลุ่มเยาวชนเกิดทัศนคติ และพฤติกรรมที่
 ห่วงแหนซึ่งป่าของตนเองไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ อโณทัย ศิริบรรจงกราน (2543) ได้กล่าวถึงการศึกษา
 ป่าชุมชนในยุคของเยาวชนปัจจุบันกรณีเปรียบเทียบในสองชุมชนต่างวัฒนธรรม ผลการศึกษาพบว่า
 ความแตกต่างทางวัฒนธรรมสองชุมชน ทั้งทางด้านความเชื่อ และพิธีกรรมเป็นสิ่งที่ได้รับการ
 ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษซึ่งได้ปลูกฝังกันมานาน หนึ่งประสบการณ์ที่ได้สั่งสมจากชุมชนของ
 เยาวชนรวมทั้งกฎระเบียบที่ชุมชนได้ร่วมกันตั้งขึ้น ก็มีผลสำคัญต่อทัศนคติและพฤติกรรมของเยาวชน
 คือ มีการปลูกฝังให้รู้คุณค่าของป่าชุมชน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของหวงแหนป่าไม้ โดยจัดให้มี
 กิจกรรมการร่วมกันปลูกป่า พัฒนาป่าชุมชน ป้องกันป่า การอบรมให้ความรู้ และการจัดค่ายเยาวชน
 ในแต่ละท้องถิ่น ในการเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน อย่างไรก็ตามระบบการศึกษาของไทย
 น่าจะมีผลต่อแนวความคิดของเยาวชนในการมองเห็นความสำคัญของป่าไม้ และสิ่งที่สำคัญอีก
 ประการหนึ่งก็คือ ความแตกต่างกันระหว่างเพศ อายุ การศึกษา และการนำมาใช้ประโยชน์นั่นเอง
 เป็นอิทธิพลที่จะทำให้กลุ่มเยาวชนของชาติเรามีพลังในการใช้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
 ให้ยืนหยัดต่อไปได้ โดยจากการได้ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับการสร้างและจัดผลสัมฤทธิ์หลักสูตร
 สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้แบบเรียนด้วยตนเอง
 กรณีศึกษาของอาสาสมัครสาธารณสุขจังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า หลังจากผ่านการเรียนหลัก
 สูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาดลอดหลักสูตร อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความรู้ในเรื่อง
 สิ่งแวดล้อมศึกษาสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าปัจจัยที่ทำให้
 ทัศนคติและพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอาสาสมัครสาธารณสุข
 ประจำหมู่บ้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา การใช้
 ประโยชน์ที่ดิน ประสบการณ์ เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และการรับรู้ข่าวสาร สิ่งแวดล้อม ซึ่ง
 เยาวชนจะมีการนำเอาความรู้ที่ตนเองสะสมมาทั้งจากประสบการณ์ของตนเอง จากการบอกเล่าของ
 พ่อ แม่ ญาติผู้ใหญ่ ครู อาจารย์ หรือแม่กระทั่งเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน ได้ร่วมกันนำออกมาคิดและ
 ดัดแปลงมาใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองให้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉลาดชาย รมิตานนท์
 และวิระดา สมสวัสดิ์ (2539 : 39) ได้ศึกษาพบว่า ปกติแล้วชาวกะเหรี่ยงจะหาที่อยู่อาศัยที่ไม่ถูกฝน
 ไม่ถูกลมพายุกระหน่ำมากนัก และต้องอยู่ใกล้แหล่งน้ำ โดยเฉพาะลำห้วย และถ้าเป็นที่ราบในหุบ
 เขามีลำห้วยไหลผ่านก็ยิ่งดี เพราะจะได้ทำนาและถ้าไหลเขาที่ทอดลงลำห้วยไม่สูงชันเกินไป
 พวกเขา ก็จะพยายามปรับพื้นที่ให้เป็นนาขั้นบันได มีการขุดเหมืองสร้างฝายเล็ก ๆ เพื่อควบคุม
 ปริมาณน้ำ คั่งนั้นจะสังเกตได้จากวิธีการปฏิบัติของชาวกะเหรี่ยง ที่ต้องการหาที่อยู่อาศัย พวกเขาจะ

ใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเองและพ่อแม่สั่งสอนมาเลือกที่อยู่อาศัยที่ดีที่สุดสำหรับเขา และมีการสั่งสอนกล่อมเกลารุ่นลูก รุ่นหลานต่อไป จะเห็นได้ว่ากระบวนการขัดเกลาที่เขาได้เรียนรู้ และทราบจากประสบการณ์ที่เขาผู้นั้น ทำให้เขามีความรู้ในเรื่องการสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย และยังทำให้เกิดทัศนคติที่ดีกับการสร้างบ้านเรือนอยู่บริเวณดังกล่าว ดังนั้นพฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นการนำความรู้ และประสบการณ์ที่ตนเองมีอยู่มาคิด และทำการสร้างบ้านอยู่ในบริเวณที่ตนเองคิดว่าปลอดภัยและสมบูรณ์ โดยปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี (2535 : 22) ได้ศึกษาอะเทรียงโป ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร พบว่า องค์ประกอบทางธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็น แผ่นดิน แม่น้ำ อากาศ ต้นไม้ ล้วนมีสิ่งสร้างและคุ้มครอง ความเชื่อเหล่านี้ทำให้อะเทรียงโปนั้นทำการผลิตอย่างเคารพต่อธรรมชาติ และพยายามรักษาความสมดุลของสัมพันธภาพระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ ด้วยการมีศีลธรรมประจำใจ จึงก่อให้เกิดเป็นความรู้และเป็นการปฏิบัติสืบต่อกันมาตลอด

จากแนวคิดและการวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่าการขัดเกลามีผลต่อ ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคลเป็นอย่างมาก เป็นสิ่งที่ครู อาจารย์ พ่อ แม่ ญาติผู้ใหญ่ และเพื่อน ร่วมกัน ถ่ายทอดไปสู่รุ่นลูก รุ่นหลาน และยังเกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ที่ตนเองได้สัมผัสจริง โดยนำเอาหลักการแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่ได้ศึกษาในครั้งนี้นำมาตั้งเป็นสมมติฐานได้ว่า

สมมติฐานในการวิจัย

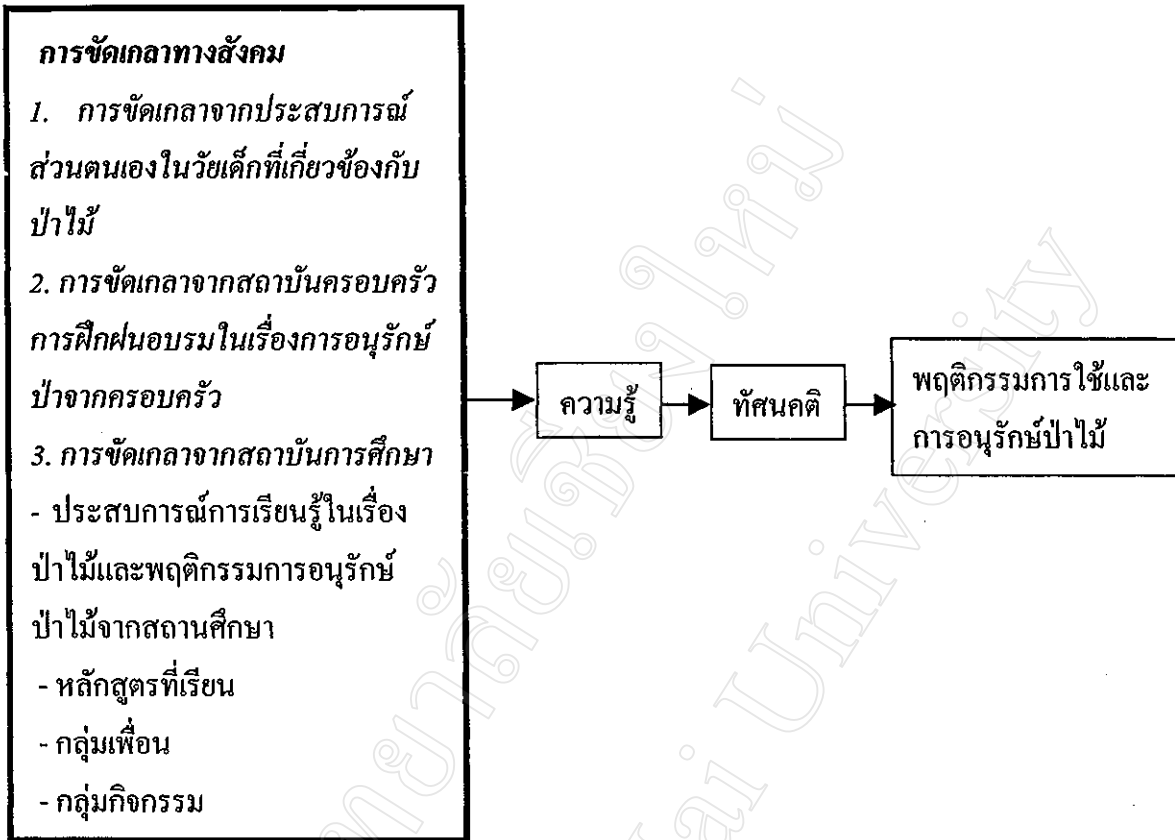
การขัดเกลาทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะได้รับประโยชน์จากการศึกษา เรื่องอิทธิพลของการขัดเกลาทางสังคมต่อพฤติกรรมการใช้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเยาวชนในอำเภอปางดะ ดังนี้

ประโยชน์ในการวิจัย

1. จะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของการขัดเกลาทางสังคมในการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเยาวชนในอำเภอปางดะ
2. จะได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการขัดเกลาทางสังคมต่อพฤติกรรมการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไว้อย่างภาคภูมิใจและยั่งยืน
3. จะทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมดียิ่งขึ้นในการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอำเภอปางดะ จังหวัดพะเยา

กรอบความคิดในการวิจัย

จากกรอบความคิดข้างต้น ผู้วิจัย ได้รวบรวมตัวแปรเพื่อนำมาเขียนคำอธิบายนิยาม
ศัพท์เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้คือ

นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

1. การขัดเกลาทางสังคม หมายถึง แหล่ง และการให้ความรู้หรือข้อมูลเกี่ยวกับการ
อนุรักษ์ป่าไม้ ซึ่งสามารถแบ่งได้ 3 แหล่งหลัก ๆ คือ 1. จากประสบการณ์ของตนเอง 2. จากสถาบัน
ครอบครัว 3. จากสถานศึกษา

ในเรื่องเกี่ยวกับ 1. ความรู้เกี่ยวกับป่าไม้ 2. ความสูญเสียในทรัพยากรป่าไม้
3. ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ 4. วิธีการอนุรักษ์ป่าไม้ 5. ผลกระทบจากการตัดไม้ทำลายป่า
จากการขัดเกลาทั้ง 3 แหล่งดังกล่าวพอจะสรุปได้เป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ ดังนี้

- 1.1 ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากป่า เพื่อการค้าขายยังชีพ
- 1.2 ด้านสังคม ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากป่าเพื่อการดำรงไว้ซึ่งจารีตประเพณี
- 1.3 การใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากป่าเพื่อนำทรัพยากรมา
สร้างบ้าน เป็นยารักษาโรค

2. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง ความรู้ของเยาวชนในด้าน

- 1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับป่าไม้
- 1.2 ความสูญเสียในทรัพยากรป่าไม้
- 1.3 ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้
- 1.4 วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
- 1.5 ผลกระทบจากการตัดไม้ทำลายป่า

3. ทักษะเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง ความรู้สึกรักของเยาวชนในด้าน
บวกและลบ ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

4. พฤติกรรมการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แบ่งเป็น

4.1 พฤติกรรมการใช้ทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง พฤติกรรมของเยาวชนที่มีต่อการใช้
ป่าไม้ ในเขตอำเภอปาง แบ่งเป็น

1. กิจกรรมเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ได้แก่ การใช้ไม้สร้างบ้าน ไม้ที่คืนจากป่า
สร้างบ้าน
2. กิจกรรมเกี่ยวกับการดำรงชีวิต ได้แก่ การใช้เป็นแหล่งเชื้อเพลิง
สมุนไพร เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แหล่งอาหาร การล่าสัตว์
3. ด้านสันตนาการ ได้แก่ การเข้าไปท่องเที่ยวในป่าเพื่อหาความรู้ พักผ่อน
หย่อนใจ

4.2 พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง พฤติกรรมของเยาวชนที่มี
ส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ แบ่งเป็น

1. กิจกรรมในครัวเรือน ได้แก่ การช่วยกันปลูกต้นไม้ การรดน้ำต้นไม้
การให้คำสั่งสอนเกี่ยวกับการหาของป่าที่ถูกต้อง
2. กิจกรรมในชุมชน และสถานศึกษา ได้แก่ กิจกรรมการปลูกต้นไม้
กิจกรรมอาสาให้ความรู้เกี่ยวกับป่า กิจกรรมส่งเสริมและแจกจ่ายพันธุ์ไม้

5. เยาวชนในเขตอำเภอปาง หมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 15 – 18 ปี ซึ่งตรงกับเยาวชนที่อยู่
ภายใต้กฎเกณฑ์ของการศึกษาภาคบังคับซึ่งรัฐบาลกำหนดให้ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังนั้นเยาวชน
ในที่นี่ส่วนใหญ่จึงต้องเป็นนักเรียน ผู้วิจัยจึงได้ใช้กรอบของกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในโรงเรียนที่
อยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 หรือเทียบเท่า (ปวช.) ในเขตอำเภอปาง จังหวัดพะเยา

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงในสภาพการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับเรื่อง อิทธิพลของการขัดเกลาทางสังคมต่อพฤติกรรมการใช้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเยาวชนในอำเภอปง จังหวัดพะเยา ด้วยวิธีการใช้แบบสอบถาม โดยมีวิธีการดำเนินการศึกษาวิจัยตามลำดับดังนี้

1. กำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย
3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและวิธีการคัดเลือกตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เยาวชนในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 หรือเทียบเท่า ในเขตอำเภอปง จังหวัดพะเยา มีจำนวนทั้งหมด 4 โรงเรียน และถือว่าเป็นสถานที่ใช้ในการศึกษาเรื่องอิทธิพลของการขัดเกลาทางสังคมต่อพฤติกรรมการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเยาวชนในอำเภอปง จังหวัดพะเยา ซึ่งจะมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,300 คน และทำการคัดเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนในลักษณะอัตราส่วน จากโรงเรียนดังต่อไปนี้

โรงเรียนปงรัชดาภิเษก	มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น	465 คน
โรงเรียนปงพัฒนาวิทยาคม	มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น	437 คน
โรงเรียนขุนควรวิทยา	มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น	246 คน
วิทยาลัยเทคนิคพะเยา วิทยาเขตปง	มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น	152 คน
รวม		1,300 คน

ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากได้กลุ่มตัวอย่าง 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนปงรัชดาภิเษก และวิทยาลัยเทคนิคพะเยา วิทยาเขตปง มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 617 คน โดยใช้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า (ปวช.) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 และได้ใช้วิธีการเทียบสัดส่วนจำนวน จึงได้จำนวนนักเรียนแต่ละโรงเรียนดังนี้ โรงเรียนปงรัชดาภิเษก จำนวน 231 คน วิทยาลัยเทคนิคพะเยา วิทยาเขตปง จำนวน 75 คน ตามสูตรที่จะได้กล่าวต่อไป

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 306 คน จากจำนวนประชากร 1,300 คน หาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size = n) โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (สุวิมล ติรกานนท์, 2543)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = \frac{1300}{1+1300(0.05)^2}$$

$$n = 306$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

ผลของการคำนวณนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ 306 คน โดยยอมให้มีการคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 และได้ใช้วิธี Proportional Sampling เนื่องจากจำนวนนักเรียนในแต่ละกลุ่มโรงเรียน สภาพที่ตั้งของโรงเรียนในกลุ่มจะมีสภาพภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม ขนาดของโรงเรียน ทำให้แตกต่างกันมาก ดังนั้น จึงใช้วิธีเทียบสัดส่วนจำนวน เพื่อให้ได้จำนวนนักเรียนที่เป็นตัวแทนจากแต่ละกลุ่มโรงเรียนในสัดส่วนที่เป็นธรรม โดยใช้สูตรดังนี้

หาจำนวนของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนปงรัชดาภิเษก จากทั้งหมด 465 คน ได้ 231 คน

$$n = \frac{T \times n}{N}$$

$$n = \frac{465 \times 306}{617}$$

$$n = 231$$

เมื่อ N = จำนวนรวมของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน
 T = จำนวนของนักเรียนโรงเรียนปงรัชดาภิเษกทั้งหมด
 n = ผลลัพธ์ที่ได้จากการคำนวณขั้นตอนที่ 1

หาจำนวนของกลุ่มตัวอย่างวิทยาลัยเทคนิคพะเยา จากทั้งหมด 152 คน ได้ 75 คน

$$n = \frac{T \times n}{N}$$

$$n = \frac{152 \times 306}{617}$$

$$n = 75$$

เมื่อ N = จำนวนรวมของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน
 T = จำนวนของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคพะเยาทั้งหมด
 n = คำตอบจากการคำนวณขั้นตอนที่ 1

โดยมีรายละเอียด จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สุ่ม ดังต่อไปนี้

โรงเรียนปง รัชดาภิเษก	จำนวน นักเรียน	กลุ่มตัวอย่าง	วิทยาลัยเทคนิคพะเยา วิทยาเขตปง	จำนวน นักเรียน	กลุ่มตัวอย่าง
ม. 4/1	38	19	พลิซยการ 1/4	39	19
ม. 4/2	43	21	2/4	29	14
ม. 4/3	34	17	3/4	24	12
ม. 4/4	36	18	ก่อสร้าง 1/4	17	9
ม. 5/1	41	21	2/4	20	11
ม. 5/2	30	15	3/4	23	10
ม. 5/3	39	19			
ม. 5/4	39	19			
ม. 6/1	49	24			
ม. 6/2	44	22			
ม. 6/3	33	16			
ม. 6/4	39	19			
รวม	465	231	รวม	152	75

2. การสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการที่ได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัย แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน คือ

ส่วนที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ เพศ โรงเรียน ชั้นปี สาขาวิชาที่เรียน
2. แหล่งที่ให้ความรู้หรือข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้รับการขัดเกลา มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 2 คะแนน ตอบผิดได้ 1 คะแนน

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบวัดความรู้

ข้อมูลความรู้ที่ผู้ตอบแบบสอบถามทราบจากการถูกขัดเกลาแล้ว เกี่ยวกับการใช้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 22 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนคือ ตอบถูกได้ 2 คะแนน ตอบผิดได้ 1 คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบทดสอบวัดทัศนคติ

ข้อมูลทัศนคติที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีต่อเรื่องของการใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เมื่อถูกขจัดเกลามาแล้ว มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 25 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนคือ

คำถามเชิงบวก	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	มีระดับคะแนน	4 คะแนน
	เห็นด้วย	หมายถึง	มีระดับคะแนน	3 คะแนน
	ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	มีระดับคะแนน	2 คะแนน
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	มีระดับคะแนน	1 คะแนน
คำถามเชิงลบ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	มีระดับคะแนน	4 คะแนน
	ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	มีระดับคะแนน	3 คะแนน
	เห็นด้วย	หมายถึง	มีระดับคะแนน	2 คะแนน
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	มีระดับคะแนน	1 คะแนน

ส่วนที่ 4 แบบทดสอบวัดพฤติกรรม

ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามที่กระทำเกี่ยวกับเรื่องการใช้และการอนุรักษ์ป่าไม้เมื่อถูกขจัดเกลามาแล้ว มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 28 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนคือ

คำถามเชิงบวก	ประจำทุกวัน	หมายถึง	มีระดับคะแนน	6 คะแนน
	1 ครั้ง/เดือน	หมายถึง	มีระดับคะแนน	5 คะแนน
	2-3 ครั้ง/3 เดือน	หมายถึง	มีระดับคะแนน	4 คะแนน
	1 ครั้ง/6 เดือน	หมายถึง	มีระดับคะแนน	3 คะแนน
	1 ครั้ง/ปี	หมายถึง	มีระดับคะแนน	2 คะแนน
	ไม่เคย	หมายถึง	มีระดับคะแนน	1 คะแนน
คำถามเชิงลบ	ไม่เคย	หมายถึง	มีระดับคะแนน	6 คะแนน
	1 ครั้ง/ปี	หมายถึง	มีระดับคะแนน	5 คะแนน
	1 ครั้ง/6 เดือน	หมายถึง	มีระดับคะแนน	4 คะแนน
	2-3 ครั้ง/3 เดือน	หมายถึง	มีระดับคะแนน	3 คะแนน
	1 ครั้ง/เดือน	หมายถึง	มีระดับคะแนน	2 คะแนน
	ประจำทุกวัน	หมายถึง	มีระดับคะแนน	1 คะแนน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัยและวิธีการรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษางานวิจัย เอกสารและตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของนักศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อประมวลเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดกรอบการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งกำหนดพฤติกรรมของนักศึกษาไว้ 5 ด้าน
3. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากบัณฑิตศึกษา สถาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปยังผู้บริหาร โรงเรียนปรัชดาภิเษก และวิทยาลัยเทคนิคพะเยา วิทยาเขตปง อำเภอปง จังหวัดพะเยา ด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
4. ผู้วิจัยได้ประสานงานกับบุคลากรในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และช่วยแจกแบบสอบถาม
5. ทำการทดสอบแบบสอบถามก่อนจะปฏิบัติจริง กับนักเรียนที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลาทดสอบฉบับละ 30 นาที
6. ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับประชากรกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้คำนวณมา
7. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากโรงเรียนตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องที่ละเอียดและให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดมาแล้วข้างต้นเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และหาค่าวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพปัจจุบันของนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเป็นอัตราร้อยละตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้
3. วิเคราะห์ข้อมูลการขัดกลางจากแหล่งต่าง ๆ ตามเนื้อหา
4. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นระหว่างนักเรียน โรงเรียนปรัชดาภิเษก และนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคพะเยา วิทยาเขตปง ที่อยู่ในอำเภอปง จังหวัดพะเยา โดยการทดสอบค่า Pearson's Correlation Coefficient (r) และค่า T-test

